 <https://doi.org/10.30563/turklad.1482532>

İntihal / Plagiarism

This article was checked by

programında bu makale taranmıştır

Makale Bilgisi / Article information

Makale Türü / Article types	: Araştırma Makalesi / Research article
Geliş Tarihi / Received date	: 11.05.2024
Kabul Tarihi / Accepted date	: 27.11.2024
Yayın Tarihi / Date published	: 20.12.2024

Atıf / Citation

Çakmak, C. (2024). Demirci Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar-2 (Hayvanlar). *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi / International Journal of Turkic Dialects (TÜRK LAD)*. 8. Cilt, 2. Sayı, 167-197.

DEMİRCİ AĞZINDAN DERLEME SÖZLÜĞÜ'NE KATKILAR-2 (HAYVANLAR)
*Contributions to derleme sözlüğü [compilation dictionary]
from demirci dialect-2 (animals)*
ÇİHAN ÇAKMAK¹

Öz

Dil, nesilden nesile aktarılan önemli bir kültür taşıyıcısıdır. Zamanla gelişen, değişen ve çağın gereklerine göre sürekli olarak kendini güncelleyen dil, sözlü kültürün tüm özelliklerini içinde barındırır. Gelişen teknoloji ile birlikte dile ait pek çok unsurun değiştiği ve özellikle eskiye dair pek çok kelimenin unutulmaya yüz tuttuğu bilinen bir gerçekliktir.

Dilin, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla toplumların yaşadıkları yerleşim yerlerinde çeşitli ağız çalışmaları yapılmaktadır. Ancak genellikle bölge ve il merkezlerine yönelik yapılan ağız çalışmaları merkeze uzak daha küçük yerleşim yerlerindeki ağız özelliklerinin tespit edilmesine imkân tanımamaktadır. Bu nedenle ilçe, köy, belde gibi daha küçük yerleşim yerlerinde halkın geçmişe dönük hafızasında yer alan ve Eski Türkçe dönemine kadar giden pek çok kelimenin hâlâ varlığını sürdürdüğü görülmektedir.

Bu çalışmada Manisa ilinin merkeze en uzak ilçelerinden Demirci ilçe merkezi ile merkeze bağlı 78 köyünden derlenen kelimeler tematik olarak incelenmiştir. Hayvanlara ait söz varlığının ele alındığı çalışmada, Derleme Sözlüğü ile karşılaştırma yapılmış ve Derleme Sözlüğü'nde yer almayan kelimeler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Demirci Ağızı, Derleme Sözlüğü, Hayvan Teması, Söz Varlığı

¹ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı. Tokat/TÜRKİYE.

El-mek: cihan.cakmak@gop.edu.tr

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2255-4712>

Abstract

Language is an important carrier of culture that is passed down from generation to generation. Language, which develops and changes over time and constantly updates itself according to the requirements of the age, contains all the characteristics of oral culture. It is a known fact that many elements of language have changed with the developing technology and that many words, especially from the past, have become forgotten.

In order to preserve the language and transfer it to future generations, various dialect studies are carried out in the settlements where societies live. However, dialect studies, which are generally conducted in regional and provincial centers, do not allow the identification of dialect features in smaller settlements far from the center. For this reason, it is seen that in smaller settlements such as districts, villages and towns, many words that are in the past memory of the people and go back to the Old Turkic period still exist.

In this study, the words compiled from Demirci district center, one of the most distant districts of Manisa province, and 78 villages connected to the center were examined thematically. In the study where the vocabulary of animals is discussed, a comparison was made with the Derleme Sözlüğü [Compilation Dictionary] and words that are not included in the Derleme Sözlüğü [Compilation Dictionary] were identified.

Keywords: Demirci Dialect, Derleme Sözlüğü [Compilation Dictionary], Animal Theme, Vocabulary.

1. Giriş

Manisa iline bağlı Demirci ilçesi, Batı Anadolu'nun iç kesimleri boyunca uzanan dağların yamacında kurulmuş bir yerleşim yeridir. Sahip olduğu rakım nedeniyle Ege bölgesinden ziyade İç Anadolu bölgesinin iklim özelliklerini taşımaktadır. Yaklaşık 900 metrelik yüksekliğiyle Ege bölgesindeki diğer yerleşim yerlerinden farklılıklar gösteren Demirci, kültürel özellikleri ile de dikkat çekmektedir. İlçenin başlıca geçim kaynağı halıcılıktır. Ulaşım güçlükleri ve sanayi tesislerinin azlığından dolayı her geçen yıl genç nüfusun il merkezlerine göç ettiği Demirci buna karşılık Türkiye ve dünyada makine ve el dokuma halıcılığının merkezi sayılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 2023 yılı verilerine göre ilçe nüfusu 35.868'dir.² İlçede nüfusun yarıya yakını köylerde, kalan kısmı ise şehir merkezinde ikamet etmektedir.

Çalışmada Manisa'nın merkeze en uzak ilçesi konumundaki Demirci ilçesi ile ilçeye bağlı köylerden derlenen kelimelere yer verilmiştir. Araştırma *Demirci Söz Varlığı*³ adlı kitapta hayvanlar başlığı altında yer alan kelimelerin tematik incelemesine dayanmaktadır. Söz konusu kitapta yer alan madde başları tematik olarak incelenmiş, her bir madde başı tek tek Türk Dil Kurumu'nun genel ağ sayfasında yer alan Derleme Sözlüğü (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü) ile karşılaştırılmıştır. Derleme Sözlüğü'nde yer almayan madde başları ile Derleme Sözlüğü'nde yer almasına karşılık Demirci ağzında farklı anlamda kullanılan kelimeler de ayrı bir başlık altında incelenmiştir. Söz listesinde isim soylu kelimelerin yanı sıra, fiil, sıfat tamlaması, isim tamlaması gibi gramer yapılarıyla kurulan madde başlarına da yer verilmiştir. Demirci ağzından kaydedilen madde başlarının yanına, parantez içinde kelimenin derlendiği köy veya köylerin adı ayrıca yazılmış, çalışmanın kapsamının uzamaması amacıyla Derleme Sözlüğü'nde ilgili madde başları yazılırken genellikle tek bir yöreye yer vermeye çalışılmıştır. *Demirci Söz Varlığı* adlı kitaptan alınan madde başlarının yanında parantez içinde eserin baş harflerinden oluşan (DSV) kısaltması ile sayfa numarası yazılmış, Derleme Sözlüğü için ise (DS) kısaltmasının yanı sıra ilgili madde başının kaydedildiği cilt ve sayfa numarasına yer

² <http://manisa.gov.tr/nufus-ve-dagilim> (Erişim tarihi: 09.05.2024)

³ Çakmak, C. (2022). *Demirci Söz Varlığı*. Ankara: Gazi Kitabevi.

verilmiştir. Çalışmanın sonunda derleme yapılan kaynak kişilerin tamamının yer aldığı bir tablo (Tablo 1) ile Demirci ilçesinin topoğrafya haritasına yer verilmiştir (Çakmak, 2024: 68).

2. Derleme Sözlüğü'nde Yer Almayan Hayvan Temalı Söz Varlığı

A

ağaçkeken (DSV, 35)

ağaçkeken: ağaçkakan. (Astepe, Kazancı, Köylüce)

ak gulaklı geçi (DSV, 35)

ak gulaklı geçi: bir keçi türü. (Çardaklı)

ak öküz (DSV, 36)

ak öküz: bir öküz türü. (Ahatlar)

akça öküz (DSV, 36)

akça öküz: beyaz tüylü öküz. (Ahatlar)

akşam sabah kuşu (DSV, 35)

akşam sabah kuşu: yarasa. (Mezitler)

akşamcı guşu (DSV, 36)

akşamcı guşu: yarasa. (Demirci Merkez, İmceler, Yeğenler)

alabagabak (DSV, 35)

alabagabak: üveyik kuşu. (Büyükkıran, Minnetler)

alagabak (DSV, 35)

alagabak: üveyik kuşu. (Küpeler)

alagasıklı (DSV, 35)

alagasıklı: keçi türü. (Ahmetler)

ala geçi (DSV, 35)

ala geçi: siyah ve beyaz renkli bir tür keçi, alaca keçi. (Büyükkıran, Çarsaklı, Hoşçalar, İcikler)

alagaga (DSV, 35)

alagaga: "alakarga" olarak adlandırılan ağaçkakan. (Demirci Merkez, Küpeler)

alakakeç (DSV, 35)

alakakeç: ağaçkakan. (İrişler)

alakekeç (DSV, 35)

alakekeç: ağaçkakan. (Çamköy, Demirciköy/Delidemirciler, Esenyurt, İklikçi, Karaisalar, Kargınışıklar)

alakekiç (DSV, 35)

alakekiç: ağaçkakan. (Ahatlar)

ala öküz (DSV, 36)

ala öküz: bir öküz türü. (Ahatlar)

alatıkı (DSV, 35)

alatıkı: ağaçkakan. (Kovancı)

alibey (DSV, 36)

alibey: öküzlere verilen bir isim. (Ahatlar, Çardaklı, Ulacık)

anaç tavuk (DSV, 36)

anaç tavuk: bir yaşındaki yumurtlayan tavuk. (Yeşildere)

anam bubam uçtu böceği (DSV, 36)

anam bubam uçtu böceği: uğur böceği. (İcikler)

arap öküz (DSV, 36)

arap öküz: siyah renkli bir öküz türü. (Ahatlar, Çardaklı)

aşamcıguşu/ağşamcıguşu (DSV, 35)

aşamcıguşu/ağşamcıguşu: yarasa. (Gürçeşme)

aşamguşu/ağşamguşu (DSV, 35)

aşamguşu/ağşamguşu: yarasa. (Yeşiloba)

atmece (DSV, 36)

atmece: atmaca. (İsmailer)

B

basıktırma (DSV, 36)

basıktırma: zağarı eğitmek, ava alıştırmak. (Çamköy, Çandır, Çardaklı, Güveli, İcikler, Küçükoba)

baygeş (DSV, 36)

baygeş: baykuş. (Gürçeşme)

baygıç (DSV, 36)

baygıç: baykuş. (Taşokçular)

baygış (DSV, 36)

baygış: baykuş. (İmrenler, Karaisalar, Sögütçük, Yeğenler)

bayguç (DSV, 36)

bayguç: baykuş. (Kayranokçular)

bayırkedisi (DSV, 37)

bayırkedisi: vaşak. (Kovancı)

baykış (DSV, 37)

baykış: baykuş. (Bozköy)

bebeböcesi (DSV, 37)

bebeböcesi: uğurböceği. (Ayvaalan)

bengiç (DSV, 37)

bengiç: yaşlı domuz. (Çamköy)

beyaz öküz (DSV, 37)

beyaz öküz: beyaz renkli bir öküz türü. (Çardaklı)

beykuş (DSV, 37)

beykuş: ağaçkakan. (Demirci Merkez, İcikler, Minnetler)

bok böcesi (DSV, 37)

bok böcesi: bok böceği. (Kerpiçlik, Yeşiloba)

Ç

cemile (DSV, 38)

cemile: kurbağa yavrusu. (Alağaç, Yavaşlar, Yeğenler)

cemil öküz (DSV, 38)

cemil öküz: bir tür öküz. (Çardaklı)

cemre (DSV, 38)

cemre: kurbağa yavrusu. (Teperik)

cemrecik (DSV, 38)

cemrecik: küçük kurbağa. (Azizbey)

cıcı böcesi (DSV, 38)

cıcı böcesi: ağustos böceği. (Astepe, Çağıllar)

cingir kuşu (DSV, 38)

cingir kuşu: serçe. (Öksüzlü)

cinkuşu (DSV, 38)

cinkuşu: serçe kuşu. (İmceler, Söğütçük)

Ç

çakırkuş (DSV, 38)

çakırkuş: kıvrık, kısa gagalı bir atmaca türü. (Köylüce)

çalavır (DSV, 38)

çalavır: başıboş, sağa sola zarar veren hayvan. (İsmailler, Marmaracık)

çamkakaç (DSV, 38)

çamkakaç: ağaçkakan. (Rahmanlar)

çamkakeç (DSV, 39)

çamkakeç: ağaçkakan. (Bozköy, Söğütçük)

çatallaşmak (DSV, 39)

çatallaşmak: köpeklerin çiftleşmesi, birleşmesi. (Güveli, Kerpiçlik)

çeletmen (DSV, 39)

çeletmen: kırağı yiyerek hastalanan hayvan. (İrişler)

çığırgangaç (DSV, 39)

çığırgangaç: ağustos böceği. (Küçükoba)

çıkırkangıç (DSV, 39)

çıkırkangıç: ağustos böceği. (Küçükoba)

çırlangeç (DSV, 39)

çırlangeç: ağustos böceği. (Çamköy)

çölmecik (DSV, 39)

çölmecik: çömləkçi kuşu. (Demirciköy/Delidemirciler)

D

dağ kedisi (DSV, 39)

dağ kedisi⁴: vaşak. (İcikler)

dalkakaç (DSV, 39)

dalkakaç: ağaçkakan. (Elek, İmceler, Küpeler, Mezitler)

dalkakeç (DSV, 40)

dalkakeç: ağaçkakan. (Ayvaalan, Küçükkıran)

dalkakaş (DSV, 39)

dalkakaş: ağaçkakan. (Yeğenler)

dalkekeç (DSV, 40)

dalkekeç: ağaçkakan. (Kayaköy, Marmaracık)

dalkakan (DSV, 40)

dalkakan: ağaçkakan. (Azizbey, Çağllar, Çardaklı, Gömeçler, Kışlak)

danadişi (DSV, 40)

danadişi: sarı renkli bir örümcek türü. (Çamköy, Kayaköy)

daş keleri (DSV, 40)

daş keleri: “gara kela” olarak da bilinen bir kertenkele türü. (Talas)

dekesek (DSV, 40)

dekesek: keçilerin kızması, çiftleşmek istemesi. (Ahatlar, Ahmetler, Bozçatlı, Güveli, Küçükkıran, Minnetler)

dekesemek (DSV, 40)

dekesemek: keçinin kızması, çiftleşmek istemesi. (Astepe, Karaisalar)

dişi çepiç (DSV, 40)

dişi çepiç: bir yaşındaki doğurmamış dişi keçi. (Kayranokçular)

duzla daşı (DSV, 41)

duzla daşı: koyunlara tuz verilen yer. (İmrenler, Öksüzlü, Yeğenler)

düşükkurdu (DSV, 41)

düşükkurdu: ağaç kurdu. (Çamköy)

⁴Söz konusu madde başı DS’de yer almamakta, Güncel Türkçe Sözlük’te ise “yaban kedisi” anlamında kullanılmaktadır. (Erişim tarihi: 17.03.2024)

E***ebemuçtu (DSV, 41)***

ebemuçtu: uğur böceği. (Ahmetler)

ebemşegden böcesi (DSV, 41)

ebemşegden böcesi: uğur böceği. (Demirciköy/Delidemirciler)

eğrek (DSV, 41)

eğrek: koyunun yaz mevsiminde barındığı gölgelik. (Akdere, Armutlu, Büyükkıran, Kargınışıklar, Kuzeyir, Rahmanlar)

eğreş (DSV, 41)

eğreş: koyunların yıkandığı yer. (Kovancı)

eğrilce (DSV, 41)

eğrilce: eşek ve sığırları rahatsız ederek ısırın mavi veya siyah renkli bir tür sinek. (Gürçeşme, İcikler, Talas)

ekti (DSV, 41)

ekti: anasız kuzu, çıkıntı, kötü kuzu. (Esenyurt, Hırkalı)

emece (DSV, 41)

emece: ineğin memesini emen kertenkele. (Çamköy)

emerce (DSV, 41)

emerce: ineğin memesini emen küçük kertenkele. (Eskihisar, İrişler, Kargınışıklar, Kayaköy)

eminecek (DSV, 41)

eminecek: süleymancığa benzer kertenkele türü. (İcikler)

emişen (DSV, 41)

emişen: ineğin memesini emen kertenkele. (Öksüzlü)

emlişen (DSV, 41)

emlişen: küçük süleymancık, yeşil keler. (Çardaklı)

emyen (DSV, 42)

emyen: süleymancık. (Demirci Merkez)

erkek çepiç (DSV, 42)

erkek çepiç: bir yaşındaki erkek keçi. (Kayranokçular)

eşekbalığı (DSV, 42)

eşekbalığı: köpekbalığı. (İmceler)

F***fatma goyun (DSV, 42)***

fatma goyun: bir koyun türü. (Çardaklı)

ferma (DSV, 42)

ferma: (av için) köpeğin avı gördüğünde hareketsiz kalması. (Küçükoba)

firgalle (DSV, 42)

firgalle: hindi. (Hüdük)

furaz (DSV, 42)

furaz: horoz. (Çandır)

G***gandız (DSV, 43)***

gandız: öküzün boynuzlaması, yaralaması. (Büyükkıran)

garaböcek (DSV, 43)

garaböcek: bir örümcek türü. (Yeşiloba)

gara böyü (DSV, 43)

gara böyü: örümcek. (Üşümüş)

garakela/garakele (DSV, 43)

garakela/garakele: siyah bir kertenkele türü. (Alağaç, Ayvaalan, Çağılar, Demirciköy/Delidemirciler, Gömeçler, İmrenler, İsmailerler, Kayranokçular, Kerpiçlik, Rahmanlar, Yeğenler, Yiğitler)

gara keler (DSV, 43)

gara keler: siyah bir kertenkele türü. (Azizbey, Çardaklı, Kuzeyir)

garakelte (DSV, 43)

garakelte: taşların arasında gezen siyah kertenkele türü. (Armutlu, Hüdük, İmceler, İrişler, Kargınışıklar, Kayaköy, Köylüce, Öksüzlü, Üşümüş, Taşokçular)

gara goyun (DSV, 43)

gara goyun: bir koyun türü. (Çardaklı)

gavlacık (DSV, 43)

gavlacık: yılan derisi, yılan gavlacığı. (Küçükkıran)

gavlengöz (DSV, 43)

gavlengöz: salyangoz. (Yeşiloba)

geceböce (DSV, 43)

geceböce: ağustos böceği. (Marmaracık)

ger geçi (DSV, 44)

ger geçi: alaca kulaklı keçi. (Ahmetler, Büyükkıran, Kayranokçular, Küpeler)

gıncı gıncı böcesi (DSV, 44)

gıncı gıncı böcesi: ağustos böceği. (İsmailerler)

gır domuz (DSV, 44)

gır domuz: yaşlı domuz. (İmcelere)

gır öküz (DSV, 44)

gır öküz: bir öküz türü. (Ahatlar)

gırgulaklı (DSV, 44)

gırgulaklı: bir keçi türü. (Ahmetler, Büyükkıran, Çardaklı)

gızıkma (DSV, 44)

gızıkma: köpeğin çiftleşme zamanı. (Ahmetler)

gızılcalı (DSV, 44)

gızılcalı: hayvan ve insan için aksi. (Azizbey)

gocaguş (DSV, 44)

gocaguş: kartal, şahin, doğan gibi yırtıcı kuş türlerine verilen ad. (Elek, Eskihisar, Gümele, İrişler, Kuzeyir, Küçükoba, Küpeler)

gocakafa (DSV, 44)

gocakafa: kurbağa yavrusu. (Çağıllar)

goçsak (DSV, 44)

goçsak: koyunun çiftleşmek istemesi. (Bozçatlı, Güveli, Karaisalar, Küçükkıran)

gongalak (DSV, 44)

gongalak: kelebek. (Demirci Merkez, Kayranokçular)

gonru (DSV, 44)

gonru: kumru. (Söğütçük)

goyun hendeği (DSV, 44)

goyun hendeği: koyunun yıkandığı yer. (Büyükkıran, Ulacık)

göğ öküz (DSV, 44)

göğ öküz: bir öküz türü. (Çardaklı)

göğercin (DSV, 44)

göğercin: güvercin. (Rahmanlar)

gökçe öküz: (DSV, 44)

gökçe öküz: bir öküz türü. (Ahatlar, Ulacık)

gök geçi (DSV, 44)

gök geçi: bir keçi türü. (Büyükkıran)

gök kelte (DSV, 45)

gök kelte: yeşil kertenkele. (Alağaç, Ayvaalan, Azizbey, Çağıllar, Çamköy, Danişmentler, Demirciköy/Delidemirciler, Gömeçler, Hırkalı, Hüdük, İmceler, İrişler, İsmailler, Kargınışıklar, Kayaköy, Kerpiçlik, Köylüce, Marmaracık, Öksüzlü, Rahmanlar, Üşümüş, Yeğenler, Yiğitler)

gulağı gara (DSV, 45)

gulağı gara: bir koyun türü. (Çardaklı)

gulaksız (DSV, 45)

gulaksız: keçi türü. (Ahmetler)

gulloru (DSV, 45)

gulloru: akrep. (Kargınışıklar)

güllör (DSV, 45)

gullör: akrep. (Rahmanlar)

gulutavuğu (DSV, 45)

gulutavuğu: hindi. (Söğütçük)

gurbağ/gurbağı (DSV, 45)

gurbağ/gurbağı: kurbağa. (Küpeler)

gurbağa eniği (DSV, 46)

gurbağa eniği: kurbağa yavrusu. (Ahmetler)

gurbangı (DSV, 45)

gurbangı: kurbağa. (Hırkalı, Kayranokçular)

gurbeş (DSV, 45)

gurbeş: küçük kurbağa. (Köylüce)

gurbuş (DSV, 45)

gurbuş: kurbağanın küçüğü, kurbağa yavrusu. (İsmailer)

guyluk örü (DSV, 45)

guyluk örü: akrep. (Danişmentler, İmrenler, Yavaşlar)

guyluk örüsü (DSV, 45)

guyluk örüsü: akrep. (Mezitler)

guyrak (DSV, 45)

guyrak: akrep. (Danişmentler)

guyrukçu (DSV, 45)

guyrukçu: akrep. (Çağıllar)

guyruklu örü (DSV, 46)

guyruklu örü: akrep. (Yiğitler)

guyrugörü (DSV, 46)

guyrugörü: akrep. (Akdere, Çamköy, Demirci Merkez, Gömeçler, Güveli, Kayaköy, Kerpiçlik, Öksüzlü, Talas, Üşümüş)

güdük geçi (DSV, 46)

güdük geçi: kısa kulaklı keçi. (Büyükkıran)

gündöndü böceği (DSV, 46)

gündöndü böceği: cırcır böceği. (Çardaklı)

gündüş (DSV, 46)

gündüş: hayvanların gözünün kanlanması. (İrişler)

gürnük (DSV, 46)

gürnük: kedinin çiftleşme zamanı. (Küpeler)

gürnükmek (DSV, 46)

gürnükmek: kedinin kızması, çiftleşmek istemesi. (Ahmetler, Kerpiçlik)

H***hakane (DSV, 46)***

hakane: bir yaşındaki keçi. (Ahatlar)

hatca goyun (DSV, 46)

hatca goyun: bir koyun türü. (Çardaklı)

haziran böceği (DSV, 46)

haziran böceği: ağustos böceği. (Marmaracık)

I***ılıca (DSV, 47)***

ılıca: koyunların yıkandığı yer. (Eskihisar)

ıramazan öküz (DSV, 47)

ıramazan öküz: bir öküz türü. (Çardaklı)

İ***inegemen (DSV, 47)***

inegemen: ineğin memesini emen kertenkele türü. (Ahmetler, Armutlu, Bozköy, Üşümüş, Yeşildere)

inekemen (DSV, 47)

inekemen: ineğin memesini emen bir tür kertenkele. (Danişmentler, Hüdük, İmrenler)

inemen (DSV, 47)

inemen: ineğin memesinden süt emen kertenkele türü. (Ayvaalan)

ineymen (DSV, 47)

ineymen: ineğin memesini emen kertenkele türü. (Kerpiçlik)

iribaş (DSV, 47)

iribaş: köpekbalığı, kuyruksuz kurbağanın yumurtadan yeni çıkmış kurtçuğu, kurbağa yavrusu. (Serçeler)

K***kakara (DSV, 47)***

kakara: ağaçkakan. (Yavaşlar)

kakeç (DSV, 47)

kakeç: ağaçkakan. (Eskihisar)

kakeç kuşu (DSV, 47)

kakeç kuşu: ağaçkakan. (Büyükkıran, Gürçeşme, Kışlak)

karaçukçuk (DSV, 47)

karaçukçuk: kara tavuk. (İsmailerler)

kara kelte (DSV, 47)

kara kelte: taşların arasında yaşayan bir kertenkele türü. (Danişmentler)

karlenceç (DSV, 47)

karlenceç: kırlangıç. (Söğütçük)

kaşağı (DSV, 48)

kaşağı: kuzu ve oğlak konulan yer, ahır. (Kargınışıklar, Serçeler)

kaşarı (DSV, 48)

kaşarı: kuzu ve oğlak konulan yer, ağıl. (Yavaşlar)

kekeç (DSV, 48)

kekeç: gaga. (Astepe)

kelgabar (DSV, 48)

kelgabar: hindi. (Söğütçük)

keltavık (DSV, 48)

keltavık: hindi. (İmrenler, Yeşiloba)

keltavuğu (DSV, 48)

keltavuğu: hindi. (Gümele)

kepeböceği (DSV, 48)

kepeböceği: uğur böceği. (Demirci Merkez)

kertmişkele (DSV, 48)

kertmişkele: kertenkele. (Yeşildere)

kestelce (DSV, 48)

kestelce: süleymancık. (Gömeçler)

kısdırgeç (DSV, 49)

kısdırgeç: açık renkli ve kıskaçları olan kulağakaçan böceği. (Marmaracık)

kızılca hayvan (DSV, 49)

kızılca hayvan: yerli sığır cinsi. (Bayramşah)

koyun kırkımı (DSV, 49)

koyun kırkımı: davarların kırılması işi. (Kılavuzlar)

kölgelik (DSV, 49)

kölgelik: gölgelik ahır. (Kuzeyir)

köpekbalığı (DSV, 49)

köpekbalığı: kurbağa yavrusu. (Astepe, Gömeçler, Gümele, Güveli, Hüdük, İcikler, Karaisalar, Kovancı, Marmaracık, Mezitler, Öksüzlü, Talas, Taşokçular)

köv kuşu (DSV, 49)

köv kuşu: serçe. (Kovancı)

kurbağa enceği (DSV, 50)

kurbağa enceği: kurbağa yavrusu. (Akdere)

kuyruk örü (DSV, 50)

kuyruk örü: akrep. (Kuzeyir)

kuyruklu örü (DSV, 50)

kuyruklu örü: akrep. (Marmaracık)

L

lamburt gumburt (DSV, 50)

lamburt gumburt: deve çanının çıkardığı ses. (Çanakçı)

M

mayer (DSV, 50)

mayer: (hayvan için) garantili hayvan. (İsmailler)

mısır taviği (DSV, 50)

mısır taviği: hindi. (Hüdük)

mısır tavuğu (DSV, 50)

mısır tavuğu: hindi. (Yeşiloba)

mızeşlenmek (DSV, 50)

mızeşlenmek: koyunun iştahının artması. (Hoşçalar)

mundar hayvan (DSV, 51)

mundar hayvan: eti yenmeyen eşek vb. hayvanlar. (Taşokçular)

muştucu böce (DSV, 51)

muştucu böce: uğur böceği. (Bozköy)

S

sağınık (DSV, 51)

sağınık: inek; sağılan süt veren inek. (Demirci Merkez)

sallangoç (DSV, 52)

sallangoç: salyangoz. (Köylüce)

sarı dayı (DSV, 52)

sarı dayı: akrep. (Kerpiçlik)

sarı geçi (DSV, 52)

sarı geçi: bir keçi türü. (Büyükkıran)

sarı öküz (DSV, 52)

sarı öküz: sarı tüylü bir öküz türü. (Ahatlar)

sarıca öküz (DSV, 52)

sarıca öküz: sarı tüyleri olan öküz türü. (Ahatlar, Çardaklı)

sıgız⁵ (DSV, 52)

sıgızı: iribaş, kurbağa yavrusu. (Danişmentler)

⁵İlgili kelimenin *su* ile *gızı* kelimelerinin bir araya gelmesi ve gerileyici benzeşme olayı sonucunda oluştuğu düşünülmektedir. (su+gızı)

sırtı gır öküz (DSV, 52)

sırtı gır öküz: kır renkli bir öküz türü. (Ahatlar)

sivri kekeç (DSV, 52)

sivri kekeç: ağaçkakan. (Köylüce)

sümüklü böce (DSV, 53)

sümüklü böce: salyangoz. (Ahmetler, Akdere, Alağaç, Astepe, Azizbey, Demirci Merkez, Eskihisar, İcikler, İmceler, İrişler, Kayaköy, Kayranokçular, Köylüce, Küçükkıran, Küçükoba, Mezitler, Teperik, Yeğenler)

Ş**şahan guşu (DSV, 53)**

şahan guşu: şahin. (İsmailler, Yeşiloba)

T**talkakan (DSV, 53)**

talkakan: ağaçkakan. (Öksüzlü, Sayık, Yeşiloba)

talkaken (DSV, 53)

talkaken: ağaçkakan. (Güveli)

tavukalan (DSV, 54)

tavukalan: doğan, atmaca. (Bozçatlı, Serçeler)

tavukçalan (DSV, 54)

tavukçalan: doğan, şahin gibi yırtıcı kuşlara verilen ad. (Sögütçük)

tavukçu (DSV, 54)

tavukçu: şahin, atmaca. (Köylüce)

telli böce (DSV, 54)

telli böce: uğur böceği. (Sayık)

tezmiş (DSV, 54)

tezmiş: sürüden ayrılp dağa kaçan hayvan. (Ahmetler, Boyacık, Demirci Merkez, Eskihisar)

tıtyı (DSV, 54)

tıtyı: sivrisinek. (Yavaşlar)

tütürük (DSV, 55)

tütürük: buzağının doğduktan sonra dışında kalan yağ tabakası. (Bozçatlı)

U**uçar böce (DSV, 53)**

uçar böce: uğur böceği. (Çamköy)

uçuç (DSV, 53)

uçuç: uğur böceği. (Kayranokçular)

uçuç böce (DSV, 53)

uçuç böce: uğur böceği. (İmceler)

uçuç böceği (DSV, 53)

uçuç böceği: uğur böceği. (Hüdük, Karaisalar, Yeğenler)

uçuç böcesi (DSV, 53)

uçuç böcesi: uğur böceği. (Köylüce)

uğur böce (DSV, 53)

uğur böce: uğur böceği. (Demirci Merkez)

Y

yalama daşı (DSV, 55)

yalama daşı: koyunlara tuz verilen yer. (Üşümüş)

yallangeç (DSV, 55)

yallangeç: yengeç. (Kayranokçular)

yanarböce (DSV, 55)

yanarböce: ateş böceği. (Çamköy, Gürçeşme, Karaisalar, Yavaşlar, Yeğenler)

yanarböceği (DSV, 55)

yanarböceği: ateş böceği. (Kayaköy)

yanar söner böce (DSV, 55)

yanar söner böce: ateş böceği. (İmceler)

yanayak (DSV, 55)

yanayak: yengeç. (Çamköy, Demirciköy/Delidemirciler)

yaşeşe (DSV, 55)

yaşeşe: yengeç. (Rahmanlar)

yaneşek (DSV, 55)

yaneşek: yengeç. (Kayaköy, Rahmanlar)

yangeç (DSV, 55)

yangeç: yengeç. (Alağaç, Gürçeşme, İmceler, Kışlak, Kuzeyir, Küçükoba, Örucüler, Talas, Yeşildere, Yiğitler)

yanyangıç (DSV, 55)

yanyangıç: yengeç. (Öksüzlü)

yarlangeç (DSV, 56)

yarlangeç: yarasa. (Kovancı)

yayasa (DSV, 56)

yayasa: domuzların yaşadığı ve içine girilemeyecek kadar sık ormanlık alan. (Bozçatlı)

yeleser (DSV, 56)

yeleser: yarasa. (Demirci Merkez, Kuzeyir, Yeşiloba)

yeleşe (DSV, 56)

yeleşe: yarasa. (Karaisalar)

yeşil kelte (DSV, 56)

yeşil kelte⁶: zehirli, yeşil kertenkele. (Kayranokçular)

yılan gavlası (DSV, 56)

yılan gavlası: yılan derisi. (Gürçeşme)

yılan geyceği (DSV, 56)

yılan geyceği: yılan derisi. (Teperik)

yingiç (DSV, 56)

yingiç: yengeç. (Çağıllar, Marmaracık)

Z

zağır (DSV, 57)

zağır: av köpeği, kuşçu. (Çandır, Güveli)

3. Demirci Ağzı İle Derleme Sözlüğü'nde Farklı Anlamda Kullanılan Hayvan Temalı Söz Varlığı

alakakaç (DSV, 36)

alakakaç: ağaçkakan. (Eskihisar)

alakakaç: gelincik çiçeği. (Artvin-Yusufeli) (DS, I: 189)

aneç (DSV, 36)

aneç: yalnız gezen yaşlı dişi domuz. (Çamköy)

aneç (I)-1: analaşmış, çok yavru doğurmuş, yaşlanmış, kümes hayvanı, kuş ve evcil memeli hayvan. (Afyonkarahisar-Bolvadin) (DS, I: 245, 262)

aneç (I)-2: aşı yapılan dal, gövde. (Kütahya-Emet) (DS, I: 245, 262)

aneç (II): kurnaz, tecrübeli, bilgili. (Isparta-Şarkikaraağaç) (DS, I: 245, 262)

aşak (DSV, 35)

aşak: torba, süt haznesi. (Eskihisar)

aşak (III): kuzulayacak koyunun memesinin büyümüş hali. (Niğde-Bor) (DS, I: 345)

babaç (DSV, 36)

babaç: erkek hindi. (Sayık)

babaç: 1. kümes hayvanlarının erkeği, erkek kuş. (Denizli-Sarayköy) 2. her bakımdan babasına benzeyen çocuk. (Ordu ve köyleri) (DS, I: 448)

baka (DSV, 36)

baka: kaplumbağa. (Rahmanlar)

baka (I): bak. (İzmir-Seferihisar) (DS, I: 489)

DS. baka (II): dik (çift demiri için). (Kırşehir-Avanos) (DS, I: 489)

bangış (DSV, 36)

⁶İlgili madde başı Demirci merkeze bağlı diğer köylerde ağırlıklı olarak *gök kelte* şeklinde kaydedilirken Kayranokçular köyünde *yeşil kelte* kullanımı tespit edilmiştir.

bangış: baykuş. (Kovancı, Rahmanlar)

bangış: dişi yaban domuzu. (Amasya) (DS, I: 520)

bidî (DSV, 37)

bidî: hindi. (Taşokçular)

bidî (I): yumurta. (Zonguldak-Safranbolu) (DS, I: 687, 659)

bidî (II): geveze. (Amasya-Pazar) (DS, I: 687, 671)

bidî (IV): deve yavrusu, bir aylık deve yavrusu. (Uşak-Eşme ve çevresi) (DS, I: 687)

bidî (V): 1. göz yummaca. (Kayseri) 2. ufak yavru. (Edirne) (DS, I: 687)

cirk (DSV, 38)

cirk: koyunların civık gübresi; yağmurdan sonra oluşan civık, sıvı hayvan pisliği. (Büyükkıran, Mezitler)

cirk (I): tavan bulgurlanmasında kullanılan çamur. (İçel-Mut) (DS, II: 985)

cirk (II): sıkıntı, cefa. (Muğla-Yerkesik) (DS, II: 985, 1236)

cirk (III): tütün zifiri. (Adana) (DS, II: 985, 1236)

çalpara (DSV, 38)

çalpara: durmadan sağa sola saldıran hayvan. (Kerpiçlik)

çalpara (I): dibi dar ağız geniş kap. (Bilecik-Osmancık) (DS, II: 1061)

çalpara (II-1): beceriksiz, eli işe yakışmayan. (Ordu-Ünye) (DS, II: 1061, 1060)

çalpara (III): araba dingilinin ucuna geçirilen yassı halka. (Balıkesir) (DS, II: 1061)

çalpara (IV): suların azaldığında parası ödenmek üzere tarlayı belediyeye sulatma işi. (Amasya-Merzifon) (DS, II: 1061)

danagözü (DSV, 40)

danagözü: bir örümcek türü. (Yavaşlar)

danagözü: bir çeşit ekşi, kara, sulu üzüm. (Isparta-Gönen) (DS, II: 1356)

duz daşı (DSV, 40)

duz daşı: koyunlara tuz verilen yer. (Bozçatlı, İmceler, Sayık)

duz daşı: üzerinde kaya tuzu ezilen taş. (Burdur-Bucak) (DS, II: 1615)

duzluk (DSV, 41)

duzluk: koyunlara tuz yedirilen yer. (İsmailler)

duzluk: içine tuz, nane, sarımsak konulmuş yoğurt. (Mersin-İçel) (DS, II: 1615)

dübür (DSV, 41)

dübür: hayvan makatı, anüs. (Kazancı)

DS. dübür: iki yaşında erkek keçi. (Kars, Iğdır) (DS, II: 1616)

elci (DSV, 41)

elci: insanın eline gelen kuzu, evcil kuzu. (Hüdük)

elci (I): 1. insana alışkın hayvan. (Denizli-Çivril) 2. davar sürülerinin önünde giden koyun ya da keçi. (Denizli-Çal) (DS, III: 1705)

elci (II): 1. amele başı. (Hatay-Dörtyol) 2. yapı ustasının yamaklığını yapan amele. (Niğde-Bor) 3. çiftliklerde çalıştırmak için amele toplayan (kimse). (Hatay-Yayladağı) 4. ırgatın biçeceği ekin parçasını işaretleyen, ayıran (kimse). (Niğde-Bor) (DS, III: 1705)

elci (III): 2. dargın olan iki tarafı barıştıran (kimse). (Burdur-Yeşilova) (DS, III: 1705)

elci (III)-1: kız istemeye gönderilen kimse, görücü, dünür. (Burdur-Yeşilova) (DS, III: 1705, 1706)

emecen (DSV, 41)

emecen: ineğin memesini emen kertenkele. (Örücüler)

emecen (I):1. kertenkele. (Sivas-Divriği) 2. hayvanları emen bir çeşit yılan. (Tokat, Eskişehir) (DS, III: 1731)

emecen (II): ballıbaba denilen bir çeşit bitki. (Kastamonu-Ilgaz) (DS, III: 1731)

emecen (III): sigara ağızlığı. (Çankırı-Çerkeş) (DS, III: 1731)

emnik (DSV, 41)

emnik: ineğin memesini emen kertenkele. (Yeğenler)

emnik (1): zamanından daha geç doğan kuzu ya da oğlak. (Denizli-Acıpayam) (DS, III: 1741, 1739)

emnik: 2. koça gelen kuzu. (Kayseri-Karahisar) (DS, III: 1741)

fatmacık (DSV, 42)

fatmacık: ağustos böceği. (Güveli)

fatmacık: kınkanatlılardan kara benekli kırmızı renkte, kurtçukları yediği için faydalı sayılan bir böcek. (Afyon-Dinar) (DS, III: 1839)

fire (DSV, 42)

fire: hindi. (Hüyük, Söğütçük)

fire (I): hayvan vergisi. (Maraş-Yenice kale) (DS, III: 1868)

fire (II): sırası çıkarılmış üzüm posası. (Kayseri-Zencidere) (DS, III: 1868)

fire (III): daima, her zaman. (Denizli-Çal) (DS, III: 1868)

gabeş (DSV, 42)

gabeş: boynuzlu keçi. (Eskihisar)

gabeş (I): boynuzsuz keçi. (Denizli-Acıpayam) (DS, III: 1885)

garaca (DSV, 43)

garaca: boynuzsuz geyik. (Bozköy)

garaca (I): iftiracı (kimse için). (Ankara-Polatlı) (DS, III: 1918)

garaca (II): pazı. (Ankara-Ayaş) (DS, III: 1918)

gart (DSV, 43)

gart: yaşlı hayvanlar için kullanılan bir tabir. (Çardaklı, Küpeler, Rahmanlar)

gart (I): 1. yaşlı, ihtiyar kimse. (Burdur-Yeşilova) 2. üç yaşını geçmiş erkek koyun. (Konya-Ermenek) 3. yenme zamanı geçmiş, sertleşmiş, taze olmayan bitki. (Kastamonu-Daday) (DS, III: 1931)

gart (II): kaba (kimse). (Sivas) (DS, III: 1931)

gart (III): sürülmemiş tarla. (Erzincan) (DS, III: 1931)

gart: yaşlı, ihtiyar. (Kütahya ve yöresi) (DS, III: 1930)

gavcar (DSV, 43)

gavcar: yılan gavcarı, yılan derisi. (Alağaç)

gavcar (I): 1. ardıç ağacının kabuğu. (Afyon-Dinar) 2. dülger rendesinden çıkan talaş. (Burdur) (DS, III: 1938)

gavcar (II): çok hafif ve lifli olan, sapından şişe tıpası yapılan bir çeşit bitki. (Kıbrıs-Limasol) (DS, III: 1938)

gıcı gıcı (DSV, 44)

gıcı gıcı: ağustos böceği. (Çağullar, Karaisalar)

gıcı gıcı (I): koyun, köpek ve hayvanları çağırma ünlemi. (Afyon-Dinar) (DS, III: 2025)

gıcı gıcı (II): 1. yabancı bezelye. (Isparta-Yalvaç) 2. bir çeşit semizotu. (Isparta-Keçiözü) 3. yaprakları uzun ve oymalı, yenilen, gelinciğe benzer bir çeşit ot. (Denizli-Çal). 4. kökü yaralara iyi gelen tüylü ve büyük yapraklı bir çeşit ot. (Denizli-Çivril) (DS, III: 2025)

gıcı gıcı (III): acele acele. (Manisa-Salihli) (DS, III: 2025)

gölbet (DSV, 45)

gölbet: koyunların yıkandığı yer. (Talas)

gölbet: küçük su birikintisi, gölcük. (Zonguldak-Cumayanı) (DS, III: 2140-2141)

gölet (DSV, 45)

gölet: koyunların yıkandığı yer. (Gümele)

gölet (I): 2. suyu biriktirmek için önüne yapılan set, bütet. (Burdur) (DS, III: 2144)

gunduz (DSV, 45)

gunduz: kunduz. (Hırkalı)

gunduz: bel kemiğindeki eğrilik, kambur. (Iğdır, Kars) (DS, III: 2196)

gurgur (DSV, 45)

gurgur: kumru. (Köylüce)

gurgur (I): çam kozalağı. (Zonguldak) (DS, III: 2198)

gurgur (III): hindi. (Çorum) (DS, III: 2198, 2191)

gurgur (IV): bir çeşit yayık. (Amasya-Boğazköy) (DS, III: 2198)

gurk (DSV, 45)

gurk: civcivli tavuk. (Yeşildere)

gurk: kuluçka (tavuk için). (Aydın, İzmir) (DS, III: 2199)

guyruk (DSV, 45)

guyruk: akrep. (Kılavuzlar, Mezitler)

guyruk⁷: kuyruk. (Bartın, Karabük, Zonguldak)

havuz (DSV, 46)

havuz: koyunların yıkandığı su çukuru. (İcikler)

havuz (I): 1. iyice olgunlaşmadan kuruyan buğday, arpa vb. tahıllar. (Elazığ-Ağın) 2. buğday, arpa vb. tahıllar yıkanırken suyun üstüne çıkan kepek. (Tokat-Erbaa) (DS, III: 2314)

havuz (II): hafız. (Isparta-Eğirdir) (DS, III: 2314)

hergele (DSV, 46)

hergele: sürünün başında giden eşek. (Marmaracık)

hergele (I): ayakkabı çekeceği. (Trabzon) (DS, III: 2344, 2346)

hergele (II): başkasının onuruna dokunacak söz. (Çorum-Mecitözü) (DS, III: 2344)

iğdiş (DSV, 47)

iğdiş: erkek hayvanların kısırlaştırılması. (Kargınışıklar)

iğdiş (I): bir çeşit küçük armut. (Kastamonu-Tosya) (DS, IV: 2510)

ineme (DSV, 47)

ineme: ineğin memesinden süt emen kertenkele türü. (Astepe, Bozçalı)

ineme (I): burulmuş koyun ya da keçi. (Eskişehir, Ordu) (DS, IV: 2542)

ineme (II): tuğla. (Edirne-Altınoluk) (DS, IV: 2542)

kakıç (DSV, 47)

kakıç: gaga. (Kayaköy)

kakıç (I): ayıp, kusur, pürüz. (Burdur) (DS, IV: 2603)

kakıç (II): ucu demir kancalı, bir iki metre uzunluğunda değnek, zıpkın. (İstanbul-Beykoz) (DS, IV: 2603)

kancık (DSV, 47)

kancık: dişi hayvan. (Küpeler)

kancık: kağıt oyunlarında 10 değer taşıyan iki ya da onlu iskambil kağıdı. (Trabzon) (DS, IV: 2620)

karagöz (DSV, 47)

karagöz: hayvanlara verilen bir ad. (Ulacık)

karagöz (I): 1. ebeğümeci. (İstanbul-Yalova) 2. börülce. (Manisa-Akhisar) 3. fasulye. (Sakarya-Büyüktersiye) 4. başı kara bir çeşit buğday. (Hatay) (DS, IV: 2644)

kasın (DSV, 47)

kasın: olgunlaşmış, organik hayvan gübresi. (İrişler)

kasın: selin getirdiği kum, çöp, birikinti, mil. (Çanakale-Sarıçalı) (DS, IV: 2676)

katık (DSV, 48)

katık: hayvan sürüsü, dışarıdan sürüye dahil edilen hayvan. (Çandır)

⁷İlgili madde başı Türk Dil Kurumu yayını Derleme Sözlüğü'nde yer almamaktadır. Burada kaydedilen madde başı Kurumun genel ağ sayfasında yer alan Derleme Sözlüğü'nden alınmıştır. (Erişim tarihi: 02.07.2024)

katık: yağı alınmış yoğurt, ayran. (Tokat-Zile) (DS, IV: 2683)

kesek (DSV, 48)

kesek: hayvan gübresi. (Kılavuzlar)

kesek: 1. belin ya da çapanın çıkardığı sıkışmış kuru, iri toprak parçası. (Burdur, Denizli) 2. geri kalan parça, artık. (Kocaeli, Amasya) 3. parça, bölük. (Samsun) (DS, IV: 2762)

kızık (DSV, 49)

kızık: köpeğin kızması. (Karaisalar, Kovancı)

kızık (I): öfkeli, sert, kırıcı. (Aydın-Bozdoğan) (DS, IV: 2863)

kızık (III): 1. uyuz. (Samsun-Vezirköprü) 2. sıcaktan oluşan küçük sivilceler, isilik. (Denizli-Acıpayam) 3. güneş yanığı. (Çorum-İskilip) (DS, IV: 2864)

kızmak (DSV, 49)

kızmak: köpeğin kızması, çiftleşmek istemesi. (Kerpiçlik)

kızmak: yemek ekşiyip bozulmak. (Burdur-Bucak) (DS, IV: 2869)

kokaribik (DSV, 49)

kokaribik: ağaçkakan, ibibik. (Durhasan, Esenyurt, İrişler, Kayaköy, Kovancı)

kokaribik: 1. çavuş kuşu, ibibik. (Manisa-Gördes) 2. yaban horozu. (Çanakkale-Bayramiç) (DS, IV: 2905)

oğulluk (DSV, 51)

oğulluk: küçük davar. (Eskihisar)

oğulluk: 1. üvey oğul. (Eskişehir, Tokat) 2. erkek evlatlık. (Kastamonu-Daday) 3. damat. (Burdur-Göhlisar) 4. kardeşlik. (Trabzon) (DS, V: 3272)

oynak (DSV, 51)

oynak: tavşanın yaşam alanı, yaşadığı alan. (Çamköy)

oynak (I): 1. iş bilen (kimse) (İzmir-Bergama) 2. sözünde durmayan, güvenilmeyen (kimse). (Burdur) 3. kararsız. (Çanakkale-Lapseki) (DS, V: 3304)

oynak (II): 1. yeraltı suları nedeniyle kayan toprak, göçük. (Isparta-Sütçüler köyleri) 2. üstü çayır, altı bataklık yer. (Çankırı-Kurşunlu) 3. arabaların yollarda bıraktığı izler, çukurlar. (Denizli-Çivril) (DS, V: 3304)

oynak (III): 1. tavşan izi. (İstanbul) 2. genellikle av izi. (Bursa-Mustafa Kemal Paşa) (DS, V: 3304)

öğrek (DSV, 51)

öğrek: koyun, keçi, at gibi dağlarda dolaşan başıboş hayvanlara verilen ad. (Alağaç, Astepe, Taşokçular)

öğrek (I): uygun zaman, elverişli durum. (Samsun-Geriz) (DS, V: 3318)

öğrek (II): 1. mevsim (Ankara-Haymana) 2. tarlaya tohum atma zamanı. (Kütahya-Çal) (DS, V: 3318)

öğrek (III): 1. bir hayvanın doğup büyüdüğü, alışkın olduğu yer. (Kütahya-Gediz) 2. sığırların, davarın yazın dinlendiği gölgelik yer, su kıyısı. (İzmir-Torbalı ve çevresi) (DS, V: 3319)

öğrek (IV): 1. eğitilmeye elverişli. (Isparta) 2. koşuma alıştırmış hayvan. (Balıkesir-Yeniköy) 3. harman döerken başa alınan ve işe alıştırmış kısrak. (Muğla) 4. kısrak, beygir yavrusu. (Afyon-Sandıklı ve çevresi) (DS, V: 3319)

palaz (DSV, 51)

palaz: keklik yavrusu. (Çamköy, Çandır, Köylüce, Mezitler, Örucüler)

palaz (I): 1. güzel, canlı (genç kız için). (Bolu, Düzce) 2. gürbüz, şişman. (Kocaeli-Halıdere) 3. çirkin, kötü. (İstanbul, Yalova) (DS, V: 3386)

palaz (II): manda yavrusu. (Samsun-Çarşamba) (DS, V: 3386)

palaz (III): dağınık, giyinişi düzensiz kimse. (Kocaeli-Kandıra) (DS, V: 3386)

palaz (IV): yuvarlak fındık. (Ordu-Perşembe) (DS, V: 3386)

palaz (V): ekin biçildikten sonra tarlaya dökülenleri toplarken tırmığın dişlerine takılan ince saplar. (Kastamonu-Daday) (DS, V: 3386)

sakar (DSV, 52)

sakar: alnı beyaz keçi türü. (Ahmetler)

sakar (I): ince söğüt dallarından örülmüş büyük saman sepeti. (Van-Erciş) (DS, V: 3520)

sakar (II): ağız, gözü, burnu kara kuzu. (Giresun-Şebinkarahisar) (DS, V: 3520)

sakar (III): şeker. (Ankara-Kıbrısçık) (DS, V: 3520)

sallabaş (DSV, 52)

sallabaş: iribaş, kurbağa yavrusu. (Üşümüş)

sallabaş: konuşurken başını sallayan kimse. (Denizli) (DS, VI: 4668)

salmalık/salma (DSV, 52)

salmalık: dağda başıboş gezen koyun, keçi inek vb. hayvanlar. (Astepe, Bayramşah)

salmalık (I): otlak. (Denizli-Tavas) (DS, V: 3531)

salmalık (II): yaprak dökümü. (Kastamonu-Tosya) (DS, V: 3531)

sarkanak (DSV, 52)

sarkanak: tavuğun gagasının altından sarkan deri. (Ahmetler)

sarkanak (I): 1. çene altından sarkan et. (Çankırı) 2. kaz ve ördeğin bacakları arasından sarkan yağ. (Amasya-Merzifon) 3. işkembenin bir parçası, şirden. (Adana-İsabeyli) (DS, V: 3549)

sarkanak (II): püskül, saçak, ponpon. (Niğde-Bor) (DS, V: 3549)

sarkanak (III): sarımsı. (Ordu-Ünye) (DS, V: 3549)

sefer (DSV, 52)

sefer: hayvanlara verilen bir ad. (Ulacık)

sefer⁸: sefer. (Diyarbakır)

sefer: sefer, defa, kere. (Doğu Trakya)

sıvık (DSV, 52)

sıvık: atın çiftleşmesi. (Küçükıran, Küpeler)

⁸İlgili madde Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü’nün V. cildinde yer almamaktadır.

sıvık (I): cıvık, sulu, gevşek. (Aydın-Bozdoğan) (DS, V: 3625)

sıvık (II): deli, akılsız, dengesiz. (İzmir-Bornova) (DS, V: 3625)

soyak (DSV, 52)

soyak: tavşan yolu. (Güveli, İcikler, Küçükoba)

soyak (I): 3. av köpeği. (Tokat) 4. bir işi izleyen. (Ankara-Şıhlar) (DS, V: 3671)

soyak (II): şahine benzer bir çeşit yırtıcı kuş. (Hatay-Antakya) (DS, V: 3671)

sürek (DSV, 53)

sürek: avcılarının toplu halde domuz avlaması. (Çamköy)

sürek (I): 1. satmak için pazara götürülen hayvan sürüsü. (Çankırı-Kurşunlu) 2. ak, gürbüz aygır. (Bolu) (DS, V: 3720)

sürek (II): 1. tavını bulmuş toprak. (Bursa-Mudanya ve köyleri) 2. çiftle tarla ya da bahçe sürme işleri. (Hatay-Antakya ve köyleri) (DS, V: 3720)

sürek (III): isilik. (Denizli) (DS, V: 3720)

sürek (IV): erek, amaç. (Tokat-Niksar) (DS, V: 3720)

taşlık (DSV, 53)

taşlık: tavuklarda yemek boşluğu, kursak. (Demirci Merkez)

taşlık (I): ev ve oda önünde taşla döşenmiş yerler. (Sakarya-Akyazı ve çevresi) (DS, V: 3843)

taşlık (II): harmanda kullanılan iri gözlü kalbur. (Tokat) (DS, V: 3843)

turluk (DSV, 54)

turluk: yavrunun anne karnında yaşadığı sıvı. (Bozköy, Kerpiçlik)

turluk: 1. keçi ağılı. (Bilecik-İncirli) 2. çadır. (Kütahya-Tavşanlı) 3. çadır üzerine örtülen keçe. (Afyon-Emirdağ) 4. çubuk ve dallarla çevrilip üzerine kıl kilim ya da keçe örtülerek yapılan küçük çadır. (Muğla-Ula) 5. ağılların yanına yapılan küçük çoban evi. (Bilecik-Osmaneli) 6. kulübe. (Bilecik) 7. bostan ve bahçelerdeki küçük ev. (Afyon-Bayat) (DS, V: 3997)

tuturuk (DSV, 55)

tuturuk: doğumdan sonra annenin yaladığı yavrunun üzerindeki beyaz tabaka. (Alağağaç)

tuturuk (I): 1. ocak, soba vb. şeyleri tutuşturmak için kullanılan çalı çırpı, çıra gibi kuru yakacaklar. (Afyon-Erzurum) 2. ateş ya da sigara yakmak için sürterek tutuşturulan madde, kav. (Adana-Gerdan) (DS, V: 4003)

tuturuk (II): çok ekşi. (Hatay-Dört Yol) (DS, V: 4003)

uçurgan (DSV, 53)

uçurgan: uğur böceği. (Bozköy)

uçurgan⁹ (I): uçurtma. (Kıbrıs-Lefkoşe) (DS, VI: 4025)

üveyik (DSV, 53)

üveyik: üveyik kuşu. (Küpeler)

üveyik: ekmeği lezzetli, sert buğday. (Sinop, Samsun) (DS, VI: 4084)

yangış (DSV, 55)

⁹bk. uçurgaç, uçurak, uçurgeç, uçurğan, uçutma

yangış: yengeç. (Gümele, Karaisalar)

yangış (II): küçük tatlı su kurdu. (Eskişehir-Keskin) (DS, VI: 4168)

yatak (DSV, 56)

yatak: 1. tavşan yatağı, tavşanın barındığı yer. (Çardaklı, Demirci Merkez) 2. hayvanın yattığı yer. (Rahmanlar)

yatak (I)¹⁰: 1. koyun ve sığırların, yazın gece dağda kaldıkları yer. (Trabzon-Maçka). 2. eşkiya barınağı. (Aydın-Bozdoğan) 3. genel olarak dağda, yaylada bulunan küçük barınak. (Bursa-İnegöl) 4. domuz barınağı. (İstanbul-Büyükdere) 5. in, hayvan yuvası. (Konya-İlgin) (DS, VI: 4201)

yelke (DSV, 56)

yelke: yarasa. (Bozköy)

yelke (I): 2. küçük tepe. (Malatya-Mezirme) (DS, VI: 4237)

yelke (II): boyunduruğun hayvan ensesine gelen yeri. (Bolu-Mudurnu) (DS, VI: 4237)

yelke (III): tütün yaprağının kıyısı. (Samsun) (DS, VI: 4237)

yelke (IV): 2. saç. (Gaziantep) (DS, VI: 4237)

yepeşlemek (DSV, 56)

yepeşlemek: ineğin memesine süt gelmesi için hafifçe vurmak. (Öksüzlü, Örucüler)

yepeşlemek: birinin sırtına yavaşa vurarak okşamak. (Burdur-Tefenni) (DS, VI: 4251, 4250)

yepişlemek (DSV, 56)

yepişlemek: ineğin memesine süt gelmesi için hafifçe vurmak. (İsmailler)

yepişlemek (I): birinin sırtına yavaşa vurarak okşamak. (İzmir-Tire) (DS, VI: 4251, 4250)

yepişlemek (II): hamuru yassılamak, açmak. (İzmir-Bayındır) (DS, VI: 4251, 4250)

yeye (DSV, 56)

yeye: 1. sürüden ayrılan hayvan. (Armutlu) 2. kart domuz, yaşlı domuz. (Bozçatlı, Çamköy, İcikler) 3. yalnız dolaşan domuz. (Kovancı)

yeye (I): 1. yıldıktan ayrılan at. (Afyon-Bolvadin) 2. hızlı giden sürüye, yıldıya ayak uyduramayan at. (Bolu-Mudurnu) (DS, VI: 4261)

yeye (II): zarar veren hırsız kedi, köpek. (Isparta-Yalvaç) (DS, VI: 4261)

yeye (III): erkek domuz. (Kütahya-Viran) (DS, VI: 4262)

ylanebesi (DSV, 56)

ylanebesi: ineklerin memesini emen kertenkele türü. (Güveli, Sayık, Taşokçular)

ylanebesi: yeşil renkli, zehirli bir kertenkele. (Denizli-Çal) (DS, VI: 4267)

yünek (DSV, 56)

yünek: koyunların yıkandığı yer. (İrişler, Yeşiloba)

yünek¹¹: çamaşır yıkanan yer, çamaşırılık. (Isparta-Eğridir köyleri) (DS, VI: 4333, 4320)

¹⁰Derleme Sözlüğü'nde *yatak* kelimesi ile ilgili 21 madde başı yer almasına karşın çalışmada hayvan söz varlığına ilişkin anlamları dikkate alınmıştır.

¹¹(bk. yunah)

zağar (DSV, 57)

zağar: av köpeği, kuşçu. (Çandır, Güveli)

zağar (I): 1. küçük köpek. (Manisa-Alaşehir) 2. köpek yavrusu. (Çorum-İskilip) 3. tazi. (Denizli-Çal) 4. çoban köpeği. (Trabzon ilçe ve köyleri) (DS, VI: 4343, 4344)

3. Sonuç

3.1. *Demirci Söz Varlığı* adlı eserde *Hayvanlar* başlığı altında yer alan toplam 495 madde başı tek tek Türk Dil Kurumunun Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü (6 Cilt) ile Kurumun genel ağ sayfasındaki Derleme Sözlüğü ile karşılaştırılmıştır.

3.2. Çalışmada Manisa ili Demirci ilçesinden derlenen fakat Derleme Sözlüğü'nde yer almayan 218 yeni kelime tespit edilmiştir: *ağaçkeken, ak gulaklı geçi, ak öküz, akça öküz, akşam sabah kuşu, akşamcı guşu, alabagabak, alagabak, alagasıklı, ala geçi, alagaga, alakakeç, alakekeç, alakekiç, ala öküz, alatıkı, alibey, anam bubam uctu böceği, anaç tavuk, arap öküz, aşamcıguşu/ağşamcıguşu, aşamguşu/ağşamguşu, atmece, basıktırma, baygeş, baygıç, baygış, bayguç, bayırkedisi, baykış, bebeböcesi, bengiç, beyaz öküz, beykuş, bok böcesi, cemile, cemil öküz, cemre, cemrecik, cıcı böcesi, cingir kuşu, cinkuşu, çakırkuş, çalavır, çamkakaç, çamkakeç, çatallaşmak, çeletmen, çığırgangaç, çıkırkangıç, çirlangeç, çölmecik, dağ kedisi, dalkakaç, dalkakeç, dalkakaş, dalkekeç, dalkakan, danadişi, daş keleri, dekesek, dekesemek, dişi çepiç, duzla daşı, düşükkurdu, ebemuçtu, ebemşegden böcesi, eğrek, eğren, eğrilce, ekti, emece, emerce, eminecek, emiyen, emliyen, emyen, erkek çepiç, eşekbalığı, fatma goyun, ferma, fırgalle, furaz, gandız, garaböcek, gara böyü, garakela/garakele, gara keler, garakelte, gara goyun, gavlacık, gavlengöz, geceböce, ger geçi, gıcı gıcı böcesi, gır domuz, gır öküz, gırgulaklı, gızıkma, gızılcalı, gocaguş, gocukafa, goçsak, gongalak, gonru, goyun hendeği, göğ öküz, göğercin, gökçe öküz, gök geçi, gök kelte, gulağı gara, gulaksız, gulloru, gullör, gulutavuşu, gurbağ/gurbağı, gurbağa eniği, gurbangı, gurbeş, gurbuş, guyluk örü, guyluk örüsü, guyrak, guyrakçu, guyraklı örü, guyrugörü, güdük geçi, gündöndü böceği, gündüş, gürnük, gürnükmek hakane, hatca goyun, haziran böceği, ılıca, iramazın öküz, inegemen, inekemen, inemen, ineymen, iribaş, kakara, kakeç, kakeç kuşu, karaçukçuk, kara kelte, karlengçe, kaşağı, kaşarı, kekeç, kelgabar, keltavık, keltavuşu, kepeböceği, kertmişkele, kestelce, kısdırgeç, kızılca hayvan, koyun kırkımı, kölgelik, köpekbalığı, köv kuşu, kurbağa enceği, kuyruk örü, kuyruklu örü, lamburt gumburt, mayer, mısır tavığı, mısır tavuşu, mizeşlenmek, mundar hayvan, muştucu böce, sağınik, sallangoç, sarı dayı, sarı geçi, sarı öküz, sarıca öküz, sıgızı, sırtı gır öküz, sivri kekeç, sümüklü böce, şahan guşu, talkakan, talkaken, tav, tavukçalan, tavukçu, telli böce, tezmiş, tıyıtı, tütürük, uçar böce, uçuç, uçuç böce, uçuç böceği, uçuç böcesi, uğur böce, yalama daşı, yallangeç, yanarböce, yanarböceği, yanar söner böce, yanayak, yanеше, yanешek, yanеç, yanyangıç, yarlangeç, yayasa, yeleser, yeleşe, yeşil kelte, yılan gavlası, yılan geyceği, yingıç, zağır.*

3.3. İncelemede Demirci ağızlarında madde başı olarak yer almasına karşılık Derleme Sözlüğü'nde Manisa-Demirci ilçesine yer verilmeyen 140 kelime tespit edilmiştir. Bu kelimeler şunlardır: *ahar, akbuba, as, beyguş, besirek, besrek, bıza, biliç, boğasak, boğasamak, boğsamak, boğusamak, böce börtü, böğ, böğü, böyü, burma, celep, circır, circır böce, circır böceği, cıyrgan, cincin, cukcuk, culuk, çulluk, çakıldak, çalak, çapak, çapraz, çav, çepiç, çepiş, çığırgan, çomuk, dakdelen, dalık, dalıkmak, deke, delibaş, diydiy, doğuş, donuz, döl, duzla, dünek, emilcen, ej, ejeme, engeç, enik, eniklemek, eşşek, fışkı, firaz, foraz, galle, garageçi, gayar, geceguşu, geçi, gezem, gırlangıç, goç, goşur, goyun, göcen, gök keler, gulu, gurbuş, gurt, guyraklı, guzu, güdü, gürdük, hakına, here, hire, kaplangoz, kaşa/kaşak, kel, kele, kelkel, keltavuk, kemire, kestenkele, kilikesik, kıstırgeç, kızgın, koçsak, koçsamak, köçek, kösnük, kösnükmek, köşek, köy kuşu, kuyruklu, mal, maya, mayıs, mısır, mocuk, moza, mozak, öñek, öñeze, örek, öveç, öveyik, pavkırmak, saya, seyis, sıvımak, suluk, süleymancık, şahan, şişek, üşek, üveyik, takdelen, tavık, tepeli kuş, teyin, tezigin, tosbağa, tosun, tuzla, tuzlak, yal, yalak, yalıklamak, yangıç, yanıç, yankıç, yanyalıç, yavşak, yelese, yeli, yeliñ, yeygi.*

3.4. İncelemede Derleme Sözlüğü ile Demirci ağzında farklı anlamda kullanılan 68 madde başı bulunmuştur. Bu madde başları şunlardır: *alakakaç, aneç, aşak, babaç, baka, bangış, bidi, cirk, çalpara, danagözü, duz daşı, duzluk, dübüür, elci, emecen, emnik, fatmacık, fire, gabeş, garaca, gart, gavcar, gıcı gıcı, gölbet, gölet, günduz, gurgur, gurk, guyrük, havuz, hergele, iğdiş, ineme, kacıç, kancık, karagöz, kasiş, katık, kesek, kızık, kızmak, kokaribik, oğulluk, oynak, öğrek, palaz, sakar, sallabaş, salmalık/salma, sarkanak, sefer, sıvık, soyak, sürek, uçurgan, üveyik, taşlık, turluk, tuturuk, yangış, yatak, yelke, yepeşlemek, yepişlemek, yeye, yilanebesi, yünek, zağar.*

3.5. Çalışmada *kırkayak* kelimesi “eklem bacaklıların çok ayaklılar sınıfına giren, taşların altında yaşayan, vücudu yuvarlak ve uzun bir böcek (*Julus terrestris*)” anlamında kullanılmaktayken Demirci ağızlarında *sincap* anlamındaki kullanımıyla dikkat çekmektedir.

3.6. Eski Türkçe döneminde “kaplumbağa” anlamında kullanılan *baka* kelimesinin Demirci ağızlarında günümüzde de aynı anlamda kullanılması dikkat çekicidir.

3.7. Demirci söz varlığı ile ilgili yapılan çalışmada Türk Dil Kurumu yayını 6 ciltlik *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü* adlı eserde *gyuruk* ve *sefer* madde başlarının kaydedilmediği tespit edilmiştir. İlgili madde başlarına Türk Dil Kurumunun internet sayfasındaki Derleme Sözlüğü bağlantısından ulaşılmıştır.

3.8. Anadolu’nun il merkezlerine uzak ilçelerinde Türkçenin en eski dil verilerinin örneklerine bugün hâlâ ulaşmak mümkündür. Bu bağlamda iller nezdinde ülkemizde çok sayıda ağız çalışması yapılmasına karşılık ilçe, belde ve köy ölçeğinde ağız çalışmalarının eksikliği ortadadır. Bunun için ilçe ve köy ağırlıklı ağız çalışmalarına ağırlık verilmeli, geçmişimizin en önemli kültür taşıyıcısı olan zengin söz varlığımızın kayıt altına alınarak kaybolmasının önüne geçilmelidir.

Kaynaklar

Çakmak, C. (2022). *Demirci Söz Varlığı*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Çakmak, C. (2024). Demirci Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar-1 (Bitkiler). *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, C. 7, S. 2, s. 67-88.

Derleme Sözlüğü (2009). C (I-VI) (Haz. Ömer Asım Aksoy vd.) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

<http://www.manisa.gov.tr/nufus-ve-dagilim> (Erişim tarihi: 09.05.2024)

Türk Dil Kurumu Sözlükleri (sozluk.gov.tr) (Erişim tarihi: 22.02.2024)

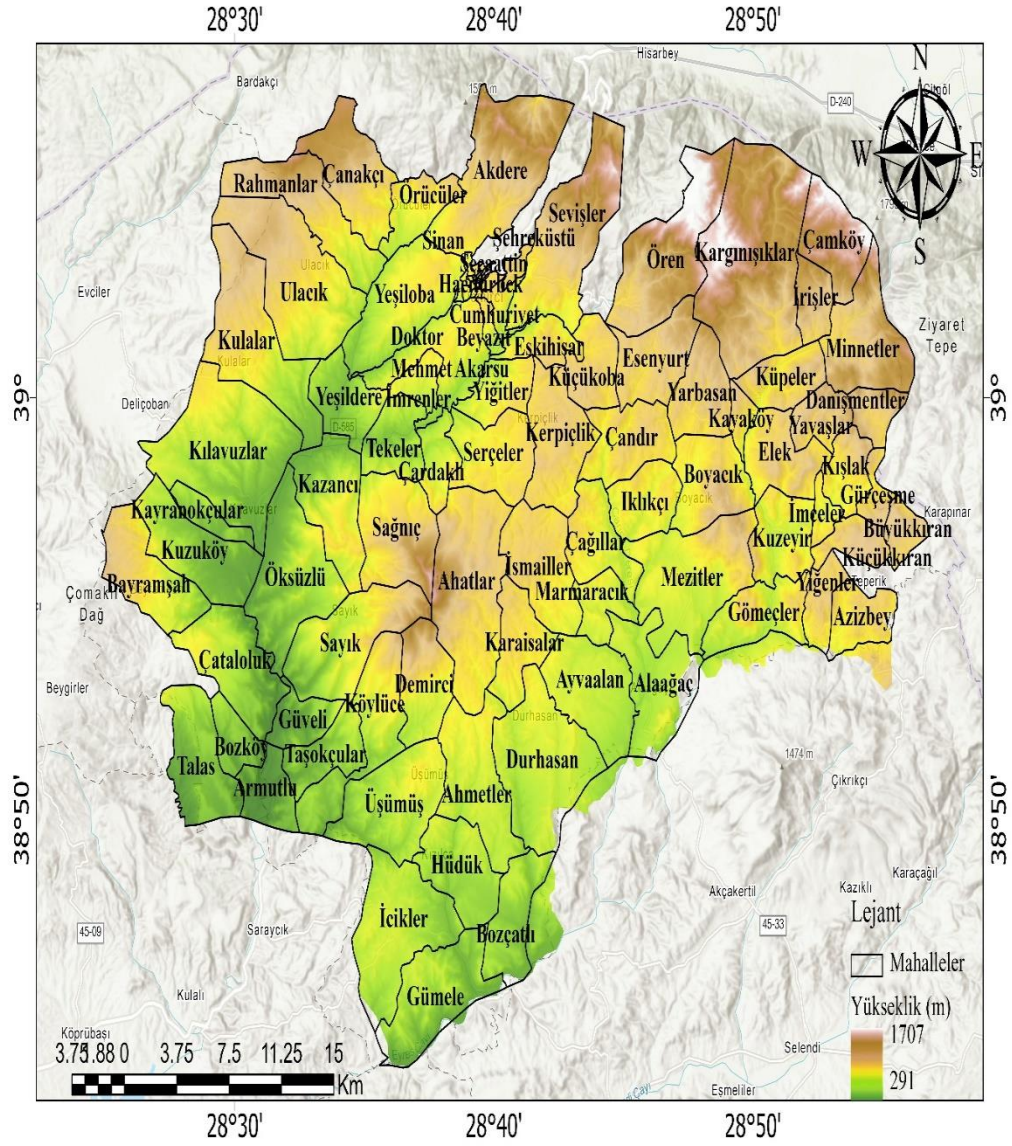
Tablo 1: Demirci Ağızlarından Derleme Yapılan Kaynak Kişiler Listesi¹²

No	Köyün Adı	Doğum Tarihi	Adı Soyadı	Görüşme Tarihi
1	AHATLAR	1936	Nazlım ÇELİK	03/01/2019
2	AHATLAR	1925	Hüseyin DEMİR	03/01/2019
3	AHMETLER	1937	Mehmet ŞAHİN	05/01/2019
4	AHMETLER	1937	Hanım Dudu ŞAHİN	05/01/2019
5	AKDERE	1945	Adem SARIKAYA	26/12/2018
6	AKDERE	1933	Hatice SARIKAYA	26/12/2018
7	ALAAĞAÇ	1949	Arif KANDIRMIŞ	13/12/2018
8	ALAAĞAÇ	1954	Yunus KANDIRMIŞ	13/12/2018
9	ALAAĞAÇ	1949	Muammer AKBULUT	13/12/2018
10	ARMUTLU	1940	Arzu KARATAŞ	08/01/2019
11	ASTEPE/SAĞNIÇ	1934	Ali BOZKURT	11/12/2018
12	AYVAALAN	1931	Durmuş Ali ALTINTAŞ	01/01/2019
13	AYVAALAN	1930	Eşe ALTINTAŞ	01/01/2019
14	AZİZBEY	1945	Hüseyin GÖKDEMİR	29/11/2018
15	AZİZBEY	1947	Adil BOZAN	29/11/2018
16	BARDAKÇI	1943	Kadife İLKDOĞAN	21/02/2019
17	BAYRAMŞAH	1934	Tahir ÇETİN	09/10/2018
18	BOYACIK	1934	Kamil ERDEM	04/12/2018
19	BOYACIK	1936	Mehmet SELVİ	04/12/2018
20	BOZÇATLI	1942	Asım ERTUĞRUL	04/12/2018
21	BOZKÖY	1939	Fadime GÖNDER	17/01/2019
22	BOZKÖY	1936	Ekrem BAŞ	17/01/2019
23	BOZKÖY	1934	İhsan BAŞ	17/01/2019
24	BÜYÜKKIRAN	1933	Mehmet AYDEMİR	29/11/2018
25	BÜYÜKKIRAN	1940	Ayşe AYDEMİR	29/11/2018
26	ÇAĞILLAR	1922	İsmail ER	20/12/2018
27	ÇAMKÖY	1944	Halil BURUK	02/03/2018
28	ÇAMKÖY	1938	Hasibe BURUK	02/03/2018
29	ÇANAKÇI	1947	Kazım YILDIRIM	23/10/2018
30	ÇANAKÇI	1946	Ahmet ÇAKAN	23/10/2018
31	ÇANDIR	1939	ALİ ŞEN	30/10/2018
32	ÇARDAKLI	1930	Fadime TOSUN	13/11/2018
33	ÇARDAKLI	1938	Ramazan TERZİ	13/11/2018
34	ÇATALOLUK	1920	Münevver SÖNMEZ	04/10/2018
35	DANIŞMENTLER	1942	Durmuş EREN	20/11/2018
36	DANIŞMENTLER	1941	Elif EREN	20/11/2018
37	DANIŞMENTLER	1951	Hamide ÇETİNTAŞ	20/11/2018
38	DELİDEMİRCİLER	1938	Alime ÖZYİĞİT	14/01/2019
39	DEMİRCİ MERKEZ	1934	Hayriye ARSLAN	05/01/2019
40	DEMİRCİ MERKEZ	1937	Cahit ÜNER	22/12/2018
41	DEMİRCİ MERKEZ	1949	Mustafa ERSÖZ	22/12/2018
42	DEMİRCİ MERKEZ	1930	Hasan SELÇUK	22/12/2018
43	DEMİRCİ MERKEZ	1922	Şadiye AKBAŞ	22/12/2018
44	DEMİRCİ MERKEZ	1920	Yusuf CANLI	31/10/2018
45	DEMİRCİ MERKEZ	1927	Mehmet BAĞLAM	22/12/2018
46	DEMİRCİ MERKEZ	1934	İhsan DİNÇER	22/12/2018
47	DEMİRCİ MERKEZ	1938	Gültekin DİNÇER	29/12/2018
48	DEMİRCİ MERKEZ	1929	Ali İhsan ELMACI	29/12/2018
49	DEMİRCİ MERKEZ	1933	Sabriye ELMACI	29/12/2018
50	DEMİRCİ MERKEZ	1939	Osman Zinnur BARIŞIK	12/01/2019
51	DEMİRCİ MERKEZ	1931	İsmail ERAYDIN	12/01/2019
52	DEMİRCİ MERKEZ	1931	Sadık ÖZKUYUMCU	05/01/2019
53	DURHASAN	1928	Habibe DÖNERTAŞ	01/01/2019
54	DURHASAN	1932	Ali KOZAK	01/01/2019
55	ELEK	1945	Emine ÖZKAYMAK	22/11/2018
56	ELEK	1946	Asiye BACAK	22/11/2018

¹² Çakmak, C. (2022). *Demirci Söz Varlığı*. Ankara: Gazi Kitabevi, s. 215-219.

57	ELEK	1934	Halil İbrahim ÇİFTÇİ	22/11/2018
58	ESENYURT	1929	Abdullah ŞALAK	01/11/2018
59	ESKİHİSAR	1948	Hasan YILDIZ	05/12/2018
60	ESKİHİSAR	1940	Yaşar CEYLAN	05/12/2018
61	ESKİHİSAR	1948	Abdullah DÖNMEZ	05/12/2018
62	ESKİHİSAR	1946	Fadime CEYLAN	05/12/2018
63	GÖMEÇLER	1940	Keziban BULUT	13/12/2018
64	GÜMELE	1929	Münise TEPE	09/02/2019
65	GÜRÇEŞME	1944	Medine ÖZYILMAZ	02/03/2019
66	GÜVELİ	1929	Abdurrahman BATMAZ	08/01/2019
67	HIRKALI	1951	Şevket GÖK	11/10/2018
68	HOŞÇALAR	1936	Ahmet ERSÖZ	25/10/2018
69	HÜDÜK	1928	Sadakat SARITAŞ	09/02/2019
70	IKLIKÇI	1931	Fadime AKDEMİR	01/11/2018
71	İÇIKLER	1943	Hatice ÇİMEN	07/02/2019
72	İÇIKLER	1940	Behiye AKSU	07/02/2019
73	İMCELER	1938	Neslihan ÖZDEMİR	02/03/2019
74	İMRENLER	1939	Mehmet YILDIZ	04/03/2019
75	İMRENLER	1933	Ayşe AKKAYA	04/03/2019
76	İMRENLER	1943	Ayşe YILDIZ	04/03/2019
77	İMRENLER	1943	İbrahim ÇAKMAK	04/03/2019
78	İRİŞLER	1932	Medine DİKMEN	08/11/2018
79	İSMAILLER	1930	Sıdika ÇETİN	17/12/2018
80	KARAİSALAR	1923	Fadime ÇEVİK	19/02/2019
81	KARAİSALAR	1934	Mehmet ÖNDER	19/02/2019
82	KARAİSALAR	1936	Ali ÇELİK	19/02/2019
83	KARGINIŞIKLAR	1952	Nurullah KARAÇELEBİ	06/11/2018
84	KARGAKÖY	1942	Osman GÖK	02/03/2019
85	KAYRANOKÇULAR	1944	Ahmet Ali YİĞİT	14/02/2019
86	KAZANCI	1936	Havva ÖZDEMİR	11/12/2018
87	KAZANCI	1937	Bekir ÖZDEMİR	11/12/2018
88	KERPİÇLİK	1940	Ramazan DEMİRÖZ	17/12/2018
89	KERPİÇLİK	1944	Zeynep DEMİRÖZ	17/12/2018
90	KILAVUZLAR	1942	Ayşe ERCAYLAN	18/12/2018
91	KILAVUZLAR	1933	Songüzel KILAVUZ	18/12/2018
92	KILAVUZLAR	1926	Hatice YETİŞ	18/12/2018
93	KILAVUZLAR	1941	Süleyman ÇAĞIRKAN	18/12/2018
94	KIŞLAK	1934	Fadime DEMİR	20/11/2018
95	KIŞLAK	1940	Himmat KARADEMİR	20/11/2018
96	KOVANCI	1928	Ali ÇAKMAK	14/02/2019
97	KÖYLÜCE	1941	Naciye ÖZDİL	14/01/2019
98	KÖYLÜCE	1941	Fadime DEMİREL	14/01/2019
99	KULALAR	1937	Fatma ÖZDEN	27/09/2018
100	KULALAR	1936	Osman ÇETİN	27/09/2018
101	KULALAR	1941	Şerife AKGÜN	27/09/2018
102	KUZEYİR	1922	Fadime AKKAYA	22/11/2018
103	KUZEYİR	1933	Mustafa SEVİM	22/11/2018
104	KUZUKÖY	1923	Ayşe BAHCIVAN	09/10/2018
105	KUZUKÖY	1929	Şerif Ali ÖZ	09/10/2018
106	KUZUKÖY	1929	Ayşe ÖZ	09/10/2018
107	KÜÇÜKKIRAN	1952	Ali KALAYCI	02/03/2019
108	KÜÇÜKKIRAN	1945	Musa YILDIZ	02/03/2019
109	KÜÇÜKKIRAN	1949	Selim AKKAYA	02/03/2019
110	KÜÇÜKKIRAN	1935	Hüseyin TUNCER	02/03/2019
111	KÜÇÜKOBA	1929	Mehmet DÖNMEZ	05/12/2018
112	KÜÇÜKOBA	1938	Selvet DÖNMEZ	05/12/2018
113	KÜPELER	1934	Razaman İZCİ	06/11/2018
114	MAHMUTLAR	1942	Halime KIRBA	18/09/2018
115	MAHMUTLAR	1945	Mahmut AKIN	18/09/2018
116	MAHMUTLAR	1940	Osman KIRBA	18/09/2018
117	MARMARACIK	1953	Hüsamettin MUTLUER	20/12/2018

118	MARMARACIK	1934	Fadime DÖNMEZ	20/12/2018
119	MEZİKLER	1943	Hatice AKYILDIZ	04/12/2018
120	MEZİKLER	1943	Memmet AKYILDIZ	04/12/2018
121	MİNNETLER	1938	Mustafa BOZATLI	08/11/2018
122	MİNNETLER	1934	Hikmet DİKMEN	08/11/2018
123	ÖKSÜZLÜ	1936	Fadime ÖZDEMİR	10/01/2019
124	ÖREN	1924	Fadime BİLGİN	25/10/2018
125	ÖRÜCÜLER	1945	Yaşar BÜLBÜL	15/10/2018
126	RAHMANLAR	1926	Abdil DÖNMEZ	15/11/2018
127	RAHMANLAR	1927	Bayram KORKMAZ	15/11/2018
128	RAHMANLAR	1935	Nazlım SÖNMEZ	15/11/2018
129	SAYIK	1930	Şerife GÜLMEZ	10/01/2019
130	SAYIK	1935	Safiye YILDIRIM	10/01/2019
131	SAYIK	1938	Halil İbrahim ÇETİNKAYA	10/01/2019
132	SERÇELER	1937	Kamil GÜLMEZ	27/11/2018
133	SEVİNÇLER	1926	Hatice YETİŞ	20/09/2018
134	SEVİNÇLER	1944	Mehmet YOKUŞ	20/09/2018
135	SEVİNÇLER	1937	Azime BULUT	20/09/2018
136	SEVİNÇLER	1948	Ekrem YETİŞ	20/09/2018
137	SÖĞÜTÇÜK	1924	Hayriye ÇÖTEL	05/02/2019
138	TALAS	1933	Mehmet YILMAZ	17/01/2019
139	TALAS	1935	Zeliha BEŞİKÇİ	17/01/2019
140	TAŞOKÇULAR	1938	Mehmet ŞEN	09/02/2019
141	TAŞOKÇULAR	1939	Nimet ŞEN	09/02/2019
142	TEKELER	1940	İhsan ÇETİNTAŞ	13/11/2018
143	TEKELER	1941	Azize ÇETİNTAŞ	13/11/2018
144	TEPERİK	1945	Abdullah YILDIZ	02/03/2019
145	TEPERİK	1943	Nurullah ÇELİK	02/03/2019
146	ULACIK	1930	Hayriye Karakaya	25/09/2018
147	ULACIK	1943	Durkadın EFE	25/09/2018
148	ULACIK	1945	Recep DEMİREL	25/09/2018
149	ÜŞÜMÜŞ	1933	Mehmet Hulusi ÜNLÜ	12/01/2019
150	YARBASAN	1947	Zeynep KARATAŞ	30/10/2018
151	YARBASAN	1937	Ali KAYA	30/10/2018
152	YAVAŞLAR	1944	Fadime KOCAOĞLU	02/03/2019
153	YAVAŞLAR	1935	İbrahim KAYACIK	02/03/2019
154	YEĞENLER	1952	Murat YILMAZ	02/03/2019
155	YEĞENLER	1939	Cemil YILMAZ	02/03/2019
156	YEŞİLDERE	1928	Müslime ÖZÇİL	27/12/2018
157	YEŞİLDERE	1937	Mustafa KAVAK	27/12/2018
158	YEŞİLOBA	1925	Himmat USLU	27/12/2018
159	YİĞİTLER	1933	Halil İbrahim ARIKAN	27/11/2018

Harita 1: Demirci İlçesi Topoğrafya Haritası¹³

¹³ Çakmak, C. (2022). *Demirci Söz Varlığı*. Ankara: Gazi Kitabevi, s. 229.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.